

**SPMN
2024
09**

A. HODNOTENIE NÁVRHOV Z JÚNOVEJ SCHÔDZE NRSR

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy - druhé čítanie

ČPT: 231

doručený 27.3.2024

Odporúčanie: podporiť
NRSR: schválený

Návrh poslancov HULIAKA, KRAMPLOVEJ, GARAJA a LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby - prvé čítanie

ČPT: 245

doručený 27.3.2024

Odporúčanie: nepodporiť
NRSR: preložený na októbrovú schôdzu

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín - druhé čítanie

ČPT: 155

doručený 10.1.2024

Odporúčanie: podporiť
NRSR: pridelený výborom

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie PLAVÁKOVEJ, Zuzany ŠTEVULOVEJ a Tomáša HELLEBRANDTA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov - prvé čítanie

ČPT: 160

doručený 12.1.2024

Odporúčanie: podporiť
NRSR: pred I. čítaním

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona o školskom ombudsmanovi - prvé čítanie

ČPT: 162

doručený 12.1.2024

Odporúčanie: podporiť
NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona.

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Richarda VAŠEČKU a Anny ZÁBORSKEJ na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) - prvé čítanie

ČPT: 43

doručený 16.11.2023

Odporúčanie: nepodporiť
NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona

Návrh poslankýň Národnej rady Slovenskej republiky Lucie PLAVÁKOVEJ, Simony PETRÍK, Beáty JURÍK a Zuzany ŠTEVULOVEJ na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku - prvé čítanie

ČPT: 240

doručený 27.3.2024

Odporúčanie: podporiť

NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov - prvé čítanie

ČPT: 252

doručený 27.3.2024

Odporúčanie: podporiť

NRSR: pred I. čítaním

Správa o činnosti verejného ochrancu práv za rok 2023

ČPT: 222

doručený 27.3.2024

Odporúčanie: vziať na vedomie

NRSR: evidencia

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Mareka LACKOVIČA a Jany HANULIAKOVEJ na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) - prvé čítanie

ČPT: 328

doručený 23.05.2024

Odporúčanie: podporiť

NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie PLAVÁKOVEJ, Zuzany ŠTEVULOVEJ a Ondreja PROSTREDNÍKA na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky - prvé čítanie

ČPT: 342

doručený 24.05.2024

Odporúčanie: podporiť

NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona

Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Beáty JURÍK, Lucie PLAVÁKOVEJ a Michala SABA na vydanie zákona o príspevku na úhradu nákladov na bývanie – prvé čítanie

ČPT: 343

doručený 24.05.2024

Odporúčanie: podporiť

NRSR: nebude pokračovať v rokovaní o návrhu zákona

B. AKTUÁLNE NÁVRHY ZARADENÉ NA SEPTEMBROVÚ SCHÔDZU

1. NOVÉ: Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch. Vládny návrh zákona o vzdelávaní dospelých – prvé čítanie

ČPT: 400, 401, 402

Ide o súvislý balík školských zákonov z dielne ministerstva školstva. V jadre tohto balíka je návrh na prechod na **normatívne financovanie materských škôl**. Zmena sa týka financovania všetkých škôlok na Slovensku, podľa návrh by mali od 1. januára fungovať v podobnej finančnej štruktúre, ako majú dnes základné školy – *per capita* príspevkom za každé dieťa, ktoré chodí do danej škôlky. Vytvára sa tak motivácia pre zriaďovateľov (vrátane obcí) na to, aby sa snažili dostať do škôlky čo najviac detí, vrátane z vylúčených komunit. Týmto skupinám pomôže aj úprava maximálnej výšky príspevku od rodičov na úhradu výdavkov na materské školy, ktoré budú výrazne znížené a odstupňované regionálne.

Balík obsahuje aj priamu zmenu **definície národnostného školstva**. Ide o vyčistenie terminológie školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, školy v vyučovaním jazyka a triedy s vyučovacím jazykom. Nejde tak o obsahovú zmenu, ale iba o zosúladenie textu zákona s aktuálnou aplikačnou praxou. Zmena ukotví do zákona aj právo na poskytovanie podporného opatrenia v materinskom jazyku detí na národnostných školách.

Jemne sa mení aj **definícia segregácie**. Tá bola v zákone ukotvená v roku 2023, aktuálna zmena iba precizuje pojem aj podľa komunikácie ministerstva školstva s Európskou komisiou. Novela prináša aj zavedenie právne záväzných desegregačných štandardov pre

školy a školské zariadenia. Špecifikuje sa aj to, že desegregačné opatrenia sa nemajú iba *priať*, ale aj *uskutočniť*.

Na úrovni základných škôl je dôležitou zmenou zákonný **zákaz dvojzmennej prevádzky** na školách. Na Slovensku funguje dnes okolo 50 takých škôl, kde deti chodia na turnusy (doobeda, poobede). Fenomén sa týka takmer iba rómskych detí, pričom v niektorých lokalitách to takto funguje už dlhé roky bez nádeje na zmenu. Navrhnutý zákaz dáva obciam povinnosť odstrániť tento stav, pričom na to vedia využiť aj aktuálny infraštruktúrny projekt ministerstva školstva.

Novela pracuje aj s témou **predčasného ukončovania školskej dochádzky**. Ide o tému, ktorá sa týka najmä detí z MRK. Zavádza sa systém včasného varovania pre deti s rizikom predčasného ukončenia školskej dochádzky, bude ho prevádzkovať Výskumný ústav pre detskú psychológiu a patopsychológiu. Malá technická zmena sa týka definície povinnej školskej dochádzky – a to tak, aby dieťa ešte muselo *ukončiť* školský rok, keď dovŕši 16. rok. Dnes totiž sa stáva, že deti odídu zo školy hneď po dovŕšení veku, ešte pred riadnym ukončením študijného programu.

Špeciálne školy sa premenúvajú na „**školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením**“, a v mene školy bude ukotvené, o aký typ znevýhodnenia sa daná škola bude starať. Definuje sa, že do špeciálnych tried už nebudú môcť chodiť deti *iba* kvôli vývine v sociálne znevýhodnenom prostredí. Dôležitá zmena je aj umožnenie nástupu detí zo **špeciálnych škôl na F odbory** stredných odborných škôl. Balík obsahuje zmeny aj v prípade špeciálnych výchovných zariadení (reedukačných centier), ide napríklad o širšie zapojenie zákonného zástupcu či zavedenie pozície školského inšpektora pre tieto zariadenia.

Balík zmien obsahuje aj opatrenia v prospech **inklúzie ukrajinských detí** do vzdelávacieho procesu. Najdôležitejšia zmena je zavedenie povinného vzdelávania pre deti cudzincov na území Slovenska (vrátane ukrajinských detí) a to od školského roku 2025/2026. Do zákonov sa dostali aj viaceré výnimky v prospech ukrajinských žiakov aj ukrajinských učiteľov, ktoré majú facilitovať ich lepšie uplatnenie sa v školskom systéme. Novinkou je aj zavedenie **adaptačných tried**. Vznikajú premenovaním a ľahkým preskupením aktuálne

existujúcej inštitúcie špecializovaných tried a to tak, aby mohli byť využité aj v prospech jazykovej adaptácie cudzincov (aktuálne sa využívajú najmä pre deti z MRK).

Hodnotenie: Navrhnutý balík zmien obsahuje niekoľko opatrení, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vzdelávacie procesy (aj) menšín na Slovensku. Normatívne financovanie materských škôl má šancu pozitívne ovplyvniť predškolskú účasť detí z marginalizovaných skupín obyvateľstva. Mení sa definícia segregácie aj národnostného školstva, a uplatní sa niekoľko menších, technických zmien smerujúcich k vyššej inkluzivite v školstve. Návrh preto **odporúčame podporiť**.

2. NOVÉ: Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Rudolfa HULIAKA, Dagmar KRAMPLOVEJ, Andreja DANKA a Adama LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) – prvé čítanie

ČPT: 454

Návrh zákona z dielne poslancov koalície strany SNS sa týka oblasti vzdelávania, pričom primárnym cieľom autorov je oficiálne zavedenie pojmu „netradičná sexuálna orientácia“. Tento pojem by mal pomenúvať súbor myšlienok a názorov týkajúcich sa „netradičných“ sexuálnych orientácií a rodových identít, ktoré má novela za cieľ zakázať akokoľvek propagovať, šíriť alebo podporovať v prostredí škôl a školských zariadení.

To, čo autori klasifikujú ako „tradičné“ má vychádzať z Ústavy SR, v ktorej je manželstvo špecifikované ako zväzok medzi mužom a ženou. Cieľom návrhu zákona je teda zakázať všetko, čo sa vymyká tejto definícii. V prípade porušenia by sa zriaďovateľovi na základe novely udelila **pokuta v stanovenej výške až do 30 000 eur.**

Výsostné „zavedenie zákazu propagácie myšlienok týkajúcich sa netradičných sexuálnych orientácií a rodových identít“ (ako je presne uvedené v návrhu zákona) so sebou nesie veľmi **nebezpečný precedens** určovania, čo je „správne“ („tradičné“) a čo je nesprávne („netradičné“). Netreba zabúdať, že školské prostredie netvorí len zamestnanci škôl a školských zariadení, ale najmä študenti, ktorí by v prípade príslušnosti k „netradičnej“ skupine boli oficiálne charakterizovaní ako „tí nesprávni“. To by viedlo k ďalším negatívnym procesom a k zhoršovaniu už beztak nepriaznivej situácie na školách.

Hodnotenie: Návrh zákona má na základe vyššie uvedeného evidentný negatívny dopad na sexuálne menšiny. Navyše, domnievame sa, že cieľom tohto návrhu zákona nie je pozitívne ovplyvňovať vzdelávací systém a prostredie na školách, ale naopak, vytvárať rozdiely a konflikty medzi skupinami obyvateľov. Z týchto dôvodov **odporúčame tento návrh zákona nepodporiť.**

3. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín – druhé čítanie

ČPT: 155

Ide o tzv. malú novelu tohto zákona, ktorá prichádza do parlamentu ako súčasť väčšieho balíka zákonov v oblasti kultúry z dielne vládnych poslancov. Hlavným vecným spúšťačom tejto zmeny je potrebné vysporiadať sa s kultúrnymi potrebami novej, 14. národnostnej menšiny Slovenskej republiky – **vietnamskej komunity**.

Ponúkané riešenie je navýšenie celkového rozpočtu Fondu o 500 tisíc eur (na 8,8 milióna eur). Navýši sa disponibilný objem financií pre samotný chod fondu, a to z 6 % na 7 %; vzhľadom na zmenu celkového rozpočtu je to navýšenie z 498 tisíc eur na 616 tisíc. Menšinové organizácie sa vedia dostať k pozostatku rozpočtu po odrátaní tejto sumy, ide o rekordných takmer 8,2 milióna eur. Vietnamci si z tohto môžu uplatniť nárok na 1,1 %, teda 90 tisíc eur. Po zmenách si polepší každá menšina, aj keď percentuálny podiel maďarskej a rómskej komunity v rozdelení klesne (z 53 % na 52,2 %, resp. z 22,4 % na 22,1 %). Vietnamci sa k peniazom vedia dostať až od roku 2025.

Ďalšou zmenou je jemné zvýšenie zastúpenia štátu v správnej rade Fondu. Doteraz nominovalo ministerstvo jedného z 15 členov, odteraz je pomer dvaja z 17. Nejde teda o výraznú zmenu.

Hodnotenie: Ide o zmenu, ktorá je v súlade s potrebou zaradiť vietnamskú komunitu do podporného systému Fondu. Vybrané riešenie je finančne veľkorysé, a rieši aj potrebu dofinancovania administratívy fondu. Predložený návrh zákona preto **odporúčame podporiť**.

4. NOVÉ: Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Ondreja PROSTREDNÍKA, Lucie PLAVÁKOVEJ a Zory JAUROVEJ na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností – prvé čítanie

ČPT: 393

Ide o rozsiahlu novelu z dielne PS, ktorej primárnym cieľom je **spristupniť ústavou zaručené práva plynúce zo slobody náboženského vyznania širšiemu okruhu osôb**. Takmer identická novela bola predložená v roku 2022 poslancom PS T. Valáškom¹.

Návrh predstavuje reakciu na novelizáciu z roku 2017, ktorá stanovila kvórum minimálne 50 000 členov na registráciu novej náboženskej organizácie. Ide o neštandardne vysoké číslo, ktoré de facto znemožňuje registráciu akejkoľvek novej cirkvi. Náboženské organizácie sa preto musia registrovať ako občianske združenia a je im upieraný prístup k základným právam na slobodu náboženského vyznania. Táto novela ponúka riešenie na tento problém skrz **zníženie minimálne počtu členov na 150**. Pre porovnanie, v Česku je potrebný počet podpisov pri registrácii 300, v Poľsku 100 a v Maďarsku dokonca len 10.

Momentálne majú cirkevné organizácie značné pozitívne práva v oblasti vzdelávania, tlače či podpory kultúrnych organizácií, ktoré vyžadujú finančnú podporu štátu. Predkladatelia sa domnievajú, že by nebolo vhodné, ak by k takýmto rozsiahlym právam mala prístup akákoľvek organizácia schopná nazbierať 150 podpisov. Práve kvôli tomu, aby sa vyhlo registráciám neautentických subjektov, predstavuje novela **dvojstupňovú registráciu**. Základné práva by boli udelené každej náboženskej organizácii, ktorá spĺňa zákonom stanovené podmienky a dokáže nazbierať 150 podpisov na registráciu.² V praxi by to znamenalo, že právo na prvostupňovú registráciu by okamžite získali legitímne náboženské komunity žijúce na území Slovenska, napr. Islam, Budhizmus a Hinduizmus.

¹ <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=935>

² Týmto právami sú: slobodne určovať svoje náboženské učenie a obrady; vydávať vnútorné predpisy, pokiaľ nie sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi; poskytovať duchovné a hmotné služby; vysielat svojich zástupcov do zahraničia a prijímať zástupcov cirkví a náboženských spoločností zo zahraničia; vyučovať a vychovávať svojich duchovných aj laických pracovníkov v školách a iných zariadeniach i na vysokých bohosloveckých školách a bohosloveckých fakultách za podmienok ustanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi; organizovať bez oznámenia svoje zhromaždenia; vlastníť hnutel'ný a nehnuteľný majetok a mať iné majetkové a nehmotné práva; získať oprávnenie k výkonu osobitných práv podľa tohto zákona.

Získanie oprávnenia k výkonu osobitných práv³ obsahuje prísnejšie podmienky, keďže ide o pozitívne a viac substantívne práva. Registrácia druhého stupňa je umožnená organizáciám, ktoré fungujú 5 rokov a počas tohto času vydávali každoročne výročnú správu o výkone práv. Minimálny počet členov organizácie sa zvyšuje z 150 na promile celkovej populácie, čo je momentálne 5 459 ľudí. V praxi by to znamenalo, že tieto práva by sa stali dostupné pre nové náboženské organizácie najskôr od roku 2029. Podmienku 5459 členov by podľa výsledkov sčítania 2021 splnila len jedna z troch vyššie zmienených náboženských organizácií. K budhizmu sa prihlásilo 6 722 ľudí, k Islamu 3 862 a k hinduizmu 975. Existujúce registrované cirkvi by žiadne práva nestratili.

Navyše, momentálne sa za platného člena náboženskej organizácie ráta len plnoletá osoba, ktorá má trvalý pobyt na území SR a je občanom SR. Posledná z týchto podmienok, t.j. podmienka občianstva by sa zrušila, takže občianstvo by nebolo potrebné pri zbieraní podpisov nutných na registráciu organizácie. Táto úprava sa javí ako zmysluplná, vzhľadom na to, že právo na slobodu vierovyznania je univerzálne ľudské právo, ktoré by sa malo vzťahovať na všetkých ľudí žijúcich na území Slovenska.

Novela taktiež špecifikuje a rozvíja niektoré všeobecné ustanovenia. V §2 sa pridáva odsek 3, ktorý špecifikuje, že vyznávaním náboženskej viery nesmie dôjsť k zásahu do ústavou zaručených práv a slobôd iných osôb. Explicitne je zmienené, že cirkvi nesmú popierať práva osôb na základe pohlavia, náboženského vyznania, rasy, národnosti, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, rodovej identity, rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku či rodu.

Hodnotenie: Hlavnou myšlienkou návrhu je odstrániť neštandardne, či až diskriminačne vysokú požiadavku na 50 000 registrovaných členov, ktorá obmedzuje právo na slobodu vierovyznania. Dvojstupňová registrácia predstavuje elegantné riešenie. Preto **odporúčame návrh podporiť**. Ak by sa iné ustanovenia novely ukázali byť nepriechodné, oplatilo by sa zvážiť vyrokovať aspoň prijatie limitovanej novely obsahujúcej iba dvojstupňovú registráciu.

³ Týmto právami sú: vyučovať náboženstvo na školách; poveriť osoby vykonávajúce duchovenskú činnosť k výkonu duchovenskej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky; zriaďovať školy; zriaďovať a prevádzkovať účelové zariadenia; prevádzkovať tlač, nakladateľstvá, vydavateľstvá a tlačiarne; zakladať a prevádzkovať vlastné kultúrne inštitúcie a zariadenia; zriaďovať a prevádzkovať vlastné zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnych služieb a zúčastňovať sa na poskytovaní týchto služieb aj v štátnych zariadeniach; žiadať o finančnú podporu, ktorú poskytuje štát na podporu činnosti registrovaných cirkví a náboženských spoločností.

5. NOVÉ: Návrh poslankýň Národnej rady Slovenskej republiky Martiny HOLEČKOVEJ a Andrey TURČANOVEJ na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) – prvé čítanie

ČPT: 435

Ide o návrh doplnenia zákona o sociálnych službách od poslankýň poslaneckého klubu KDH. Zmena sa snaží **doplniť misijno-pastoračné-centrá do zoznamu zariadení, v ktorých sa poskytujú sociálne služby.**

Argumentácia na toto doplnenie v dôvodovej správe vyplýva z tvrdenia, že náboženské a sociálne aktivity sú efektívnym nástrojom na prekonávanie sociálnych bariér. Jedným z nástrojov na efektívnejšiu integráciu rómskych komunít je intenzívna, systematická a dlhodobá pastoračná práca. Táto činnosť má podľa predkladateľov pozitívny vplyv na mládež, a to prostredníctvom doučovania, neformálneho vzdelávania a voľnočasových aktivít. Sekundárne má vplyv aj na starších členov komunity. Pozitívny má byť najmä dopad na osobnostný rozvoj, uvedomenie si dôležitosti vzdelania, dobrovoľníckej činnosti a aktívneho hľadania si zamestnania a rozvoj života miestnej komunity.

Uvádza sa tiež, že takéto centrá by mohli mať pozitívny vplyv aj na iné skupiny obyvateľstva vrátane migrantov, seniorov, osôb so zdravotným postihnutím či sociálne slabších rodín.

O vplyve pastoračnej a misijnej činnosti na Slovensku je len málo komplexných štúdií. Najznámejšia z nich (*Výskum sociálnej inklúzie Rómov náboženskou cestou*⁴) pochádza z roku 2010. Nie je cieľom spochybňovať závery tejto štúdie, ktoré preukázali zlepšenie vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Avšak jedným z nedostatkov tohto návrhu je, že sa **nevenuje problematike výkonu činností definovaných v misijno-pastoračných centrách.** Nie je jasné, kto by mal v takýchto centrách pôsobiť a na základe akých odborných kvalifikácií a spôsobilostí. Výkon a kvalita poskytovaných služieb v ostatných definovaných zariadeniach podľa tohto zákona si prešla do koncipovania zákona o sociálnych službách evolúciou najmä v oblasti odborných kvalifikácií a meraní kvality poskytovaných služieb.

⁴ <https://romovia.kbs.sk/sekcia/home/vyskum-sav-o-pastoracii-romov>

Malým detailom je, že takúto alebo podobnú činnosť majú veľký záujem vykonávať aj malé resp. neregistrované cirkvi a náboženské spoločnosti. Je otázne, na akej profesionálnej úrovni toho sú schopné. Je preto potrebné, aby regulačná činnosť pochybných organizácií nebola skrytá pod zámienkou poskytovania potrebnej sociálnej služby.

Výkon misijno-pastoračnej činnosti najmä z dlhodobého hľadiska nie je udržateľný bez odbornej prípravy, pravidelnej supervízie a vzdelávania, podobne ako v iných centrách sociálnych služieb. Zodpovednosť voči klientom najmä z prostredia marginalizovaných rómskych komunit si to vyžaduje.

Hodnotenie: Nespochybňujeme potrebu a efekt misijno-pastoračných centier. Apelujeme však na potrebu dopracovania aspektov spojených s odbornými spôsobilosťami a potrebou zosúladiť aj požiadavky na registráciu takýchto centier podľa tohto zákona.

Návrh odporúčame podporiť, ale až po dopracovaní v smere, ktorý bude viesť k profesionalizácii týchto centier.

6. Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Lucie PLAVÁKOVEJ, Zuzany ŠTEVULOVEJ a Tomáša HELLEBRANDTA na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov – prvé čítanie

ČPT: 160

Novela zákona z dielne PS upravuje zákon o pobyte cudzincov s cieľom **umožniť párom rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo alebo registrované partnerstvo v zahraničí, žiť spoločne na Slovensku**. Aktuálna právna úprava neumožňuje partnerom rovnakého pohlavia z tretích krajín získať trvalý alebo prechodný pobyt na základe partnerského zväzku s občanom SR, keďže tento zväzok je v rozpore so zákonom o rodine.

Návrh zákona preto zavádza definíciu partnera, ktorá zahŕňa aj manželstvá/partnerstvá párov rovnakého pohlavia uzavreté v tretích krajinách (§ 2 ods. 10. konsolidovaného znenia). Partneri takto definovaní by získali nárok na trvalý pobyt na Slovensku na 5 rokov. Vypúšťa sa aj ustanovenie, ktoré povoľovalo policajtom zamietnuť žiadosť o trvalý pobyt v prípadoch, kedy manželstvo nebolo uzavreté podľa slovenského zákona o rodine.

Predkladatelia argumentujú, že hlavným zámerom tejto novely je eliminácia existujúcich diskriminačných prvkov v legislatíve, ktoré vedú k porušovaniu základných práv a slobôd, a to najmä v oblasti práva na rodinný život. Táto argumentácia je v súlade s podnetom bývalej VOP M. Patakyovej, ktorá upozornila na nesúlad súčasnej právnej úpravy s ústavnými zásadami ochrany súkromného a rodinného života a zákazu diskriminácie⁵.

Je dôležité zdôrazniť, že návrh zákona sa týka len úpravy pobytových práv a **nemá žiadny vplyv na definíciu manželstva v slovenskom právnom poriadku**. Jeho cieľom je jednoducho umožniť obom partnerom z párov rovnakého pohlavia, ktoré uzavreli manželstvo/partnerstvo v zahraničí, získať právo na pobyt na Slovensku.

Hodnotenie: Ide o nekontroverznú zmenu, ktorá neuškodí nikomu a sexuálnym menšinám zlepší život. Veríme, že zmena zákona by prispela k odstráneniu diskriminácie a posilneniu práv tejto menšiny, a preto návrh **odporúčame podporiť**.

⁵ TASR, 29. 6. 2022 - ["Ústavný súd preskúma ústavnosť zákona o pobyte cudzincov"](#)

7. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov – prvé čítanie

ČPT: 252

Pôvodnou intenciou zákona 600/2023 Z.z. o prídavku na dieťa bolo priniesť 200 EUR na dieťa do každej rodiny a tým pomôcť rodinám zasiahnutým pandémiou COVID-19 a krízou vyvolanou vojnou na Ukrajine. Týchto 200 EUR bolo rozdelených na dve časti: 140 EUR ako daňový bonus a 60 EUR formou zvýšenia detských prídavkov. Predmetom tohto návrhu zmeny zákona je a) **zvýšiť prídavok na dieťa tak, aby bol 100 EUR**, b) posunúť platnosť prechodného ustanovenia.

Dôvodom prvej časti, t.j. zvýšenie prídavku na dieťa, je fakt, že si predkladatelia uvedomujú, že nie všetci rodičia detí dosiahli na daňový bonus 140 EUR v plnej výške. Najmä najchudobnejší, nepracujúci, pracujúci na skrátenej úvazok, ženy na materskej alebo rodičia v neúplných rodinách mali tento daňový bonus krátený alebo naň nedosiahli vôbec. Preto je potrebné zvýšiť prídavky na dieťa, keďže na tieto majú nárok všetci rodičia.

Druhou zmenou je posunutie platnosti prechodného ustanovenia, keďže terajšia úprava daňového bonusu platí len do 1.1.2025. Posunutím na júl 2024 sa zabezpečí, že z nej budú mať výhodu všetci rodičia, a to skôr ako v k 1.1.2025.

Hodnotenie: Úprava adresnosti a adekvátnosti výšky detských prídavkov je vítanou zmenou. Zlepší sa tak dosah, ako aj efektívnosť vyplácaných finančných prostriedkov a to **najmä pre najviac ohrozené skupiny**. Je na škodu veci, že predkladajúca skupina poslancov si tieto nedostatky všimla a rozhodla zmeniť, až keď už nenesú zodpovednosť za **dopady tejto potrebnej zmeny na náklady štátneho rozpočtu**. Opatrenie napriek tomu **odporúčame podporiť**, aj keď si plne uvedomujeme, že je to nerealistické.

8. Správa o činnosti verejného ochrancu práv za rok 2023

ČPT: 222

Správa VOP za rok 2023 predstavuje rozsiahly, vyše 240-stranový dokument, ktorý analyzuje vyše sto podnetov a nachádza 91 porušení základných práv. Tieto prípady sa často týkajú aj rôznych menšinových tém, od policajných zásahov voči Rómom, cez vzdelávanie ukrajinských detí, až po tranzície transrodových osôb. V tejto analýze bude v krátkosti priblížených zopár prípadov:

Mnoho podnetov sa týkalo práve rómskej národnostnej menšiny. Správa okrem iného kritizuje karanténizáciu osady Glejovka v Pezinku (s. 28), segregáciu rómskych detí v školstve (s. 139) alebo chýbajúci mechanizmus odškodnenia násilne sterilizovaných rómskych žien (s. 39). Čo sa týka stretov polície s Rómami, spomína sa policajný zásah voči Rómom z Milhosti (s. 24), ktorý bol kritizovaný za použitie neprimeranej sily a nedostatočné dokumentovanie zásahu. Ombudsman odporučil disciplinárne opatrenia voči zúčastneným policajtom. Naopak, údajné napadnutie maloletých detí policajtom v Krompachoch alebo policajný zásah voči skupine Rómov v Bardejove (s. 26) nevyústili v zistenie porušenia práv, primárne kvôli chýbajúcim dôkazom a nedostatočnému vedeniu úradných záznamov. Ombudsman odporučil zlepšenie dokumentácie a vyhodnocovania použitia donucovacích prostriedkov.

Taktiež bol zdôraznený nedostatočný prístup k vzdelávaniu pre deti odídcov z Ukrajiny zo strany štátu (s. 142). Ombudsman odporučil právne zabezpečiť povinnú školskú dochádzku pre tieto deti a lepšie monitorovanie ich vzdelávacieho statusu.

Jediný bod správy, kde sa spomínajú sexuálne menšiny, je kritika zrušenia odborného usmernenia týkajúceho sa tranzície (s. 131). VOP nazýva tento krok regresom, keďže usmernenie bolo zrušené v úplnosti, bez diskusie a bez náhrady. Ombudsman zdôrazňuje dôležitosť jasnej právnej úpravy, ktorá by zabezpečila transparentné a predvídateľné fungovanie procesu právnej tranzície.

Hodnotenie: Hoci nejde o právne záväzný dokument, v správe sa nachádzajú závažné zistenia o porušení základných práv menšín a zraniteľných skupín. Z úcty k inštitúcii VOP a k obetiam samotným **odporúčame správu vziať na vedomie.**